

**Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik**

Јавно здравствени аспекти и поврзаност на ризик фактори со појавата на ракот на дојка

***Центар за статистичка обработка на здравствени
податоци, публицистика и едукација***

***Изработила:
М-р д-р Вјоса Речица,
М-р д-р Тања Лековска
Дипл.мед сестра Јасмина Тахири***

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Вовед

Ракот е раст на абнормалните клетки на нормалното ткиво. Најчести се:

- инвазивен дуктален карцином
- инвазивен лобуларен карцином

Ризик фактори

пол, раса и етничка припадност, возраст, семејна историја, наследни гени, рана менструација и доцната менопауза
•животен стил: алкохол, дебелина, седентарен начин на живот, немање деца пред 30-годишна возраст и контрола на раѓање и постменопаузална хормонска терапија.

Бројки во светот

- Ракот на дојката е најчестиот рак што ги погодува жените ширум светот, како земјите во развој исто така и развиените земји.
- Во 2016 година биле дијагностицирани скоро 1,7 милиони нови случаи, што претставува 25% од сите видови на рак кај жените.
- Сегашната статистика укажува дека ракот на дојка има поголема веројатност да се појави во развиените земји, иако тоа може да се должи на недостаток на дијагнози во помалку развиените региони во светот.

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

□ **Цел:**

е да се е да се утврди инциденца и морталитет на ракот на дојка во Северна Република Македонија од 2010-2018 година

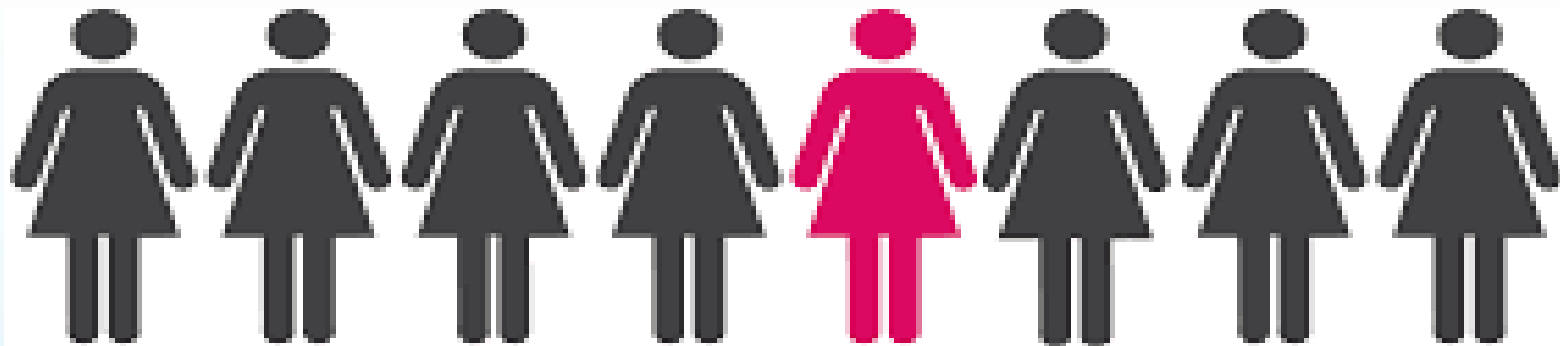
□ **Материјал и Метод:**

Епидемиолошки ретроспективен метод и сите достапни материјали поврзано со ракот на дојка, регистарот за рак, национални програми за рано откривање на малигна неоплазма, програми за рано откривање и превенција од ракот на дојка.

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Резултати

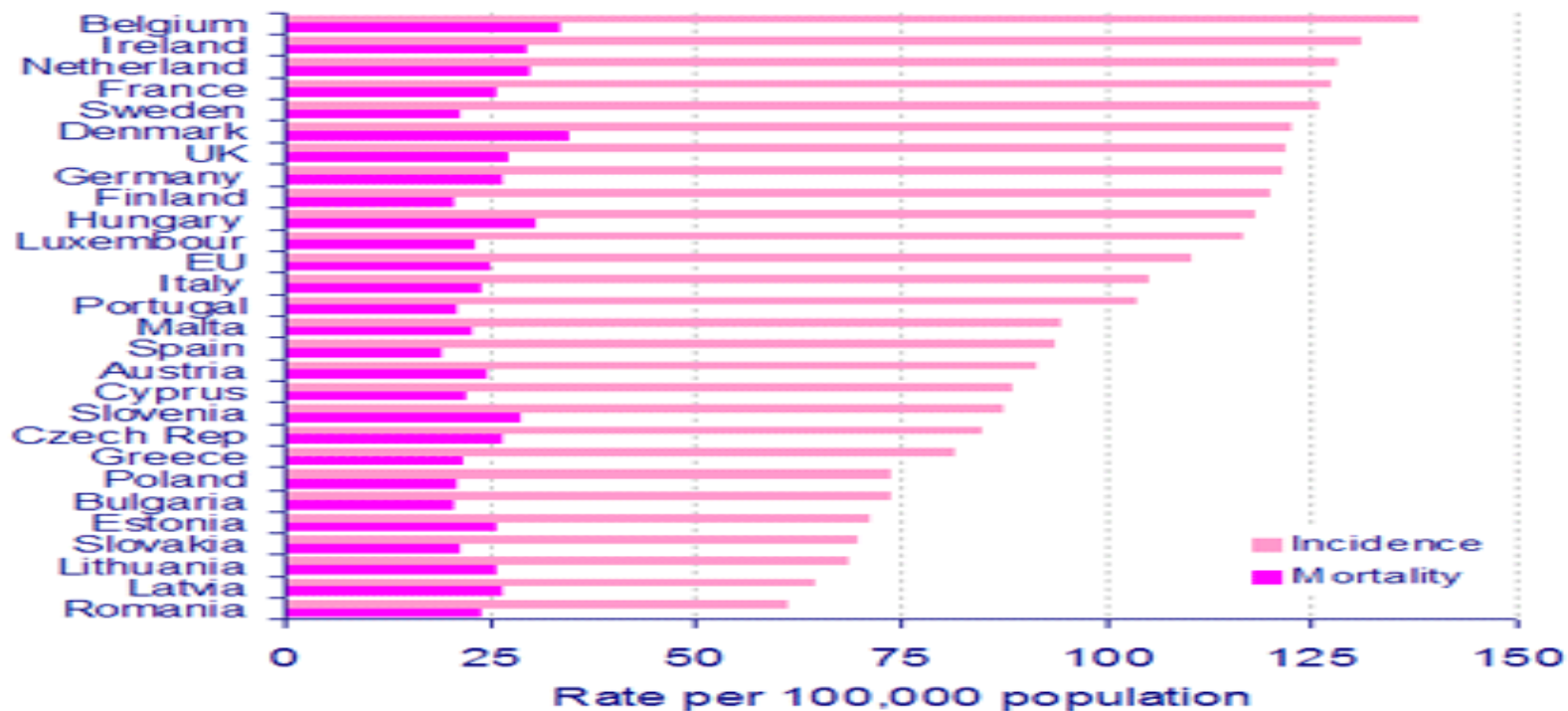
1 IN 8 WOMEN
WILL DEVELOP BREAST CANCER

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Резултати

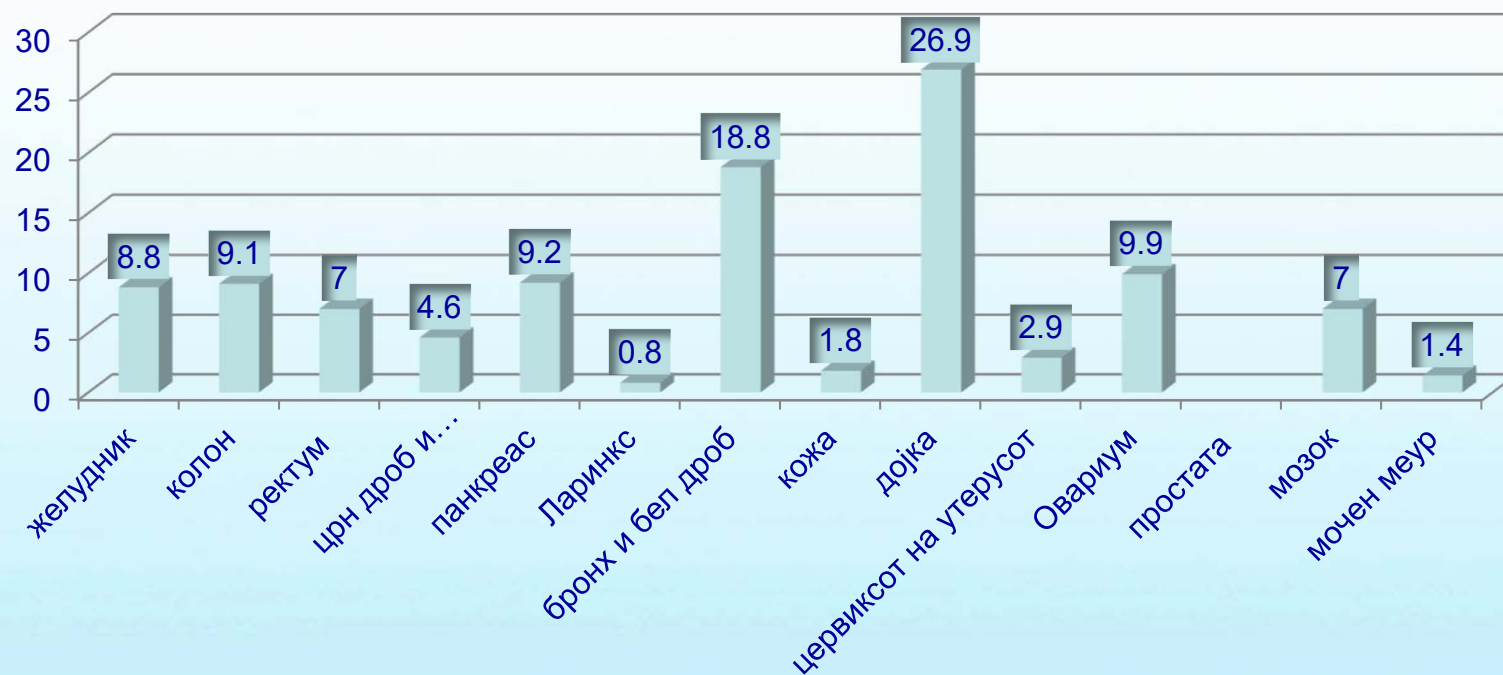
Figure 1.3 Age standardised (European) incidence and mortality rates, female breast cancer in EU countries, 2006 estimates

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Стапка на умрени жени од малигна неоплазма на 100 000 жени во
2018 година, според најчести причини за смрт

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

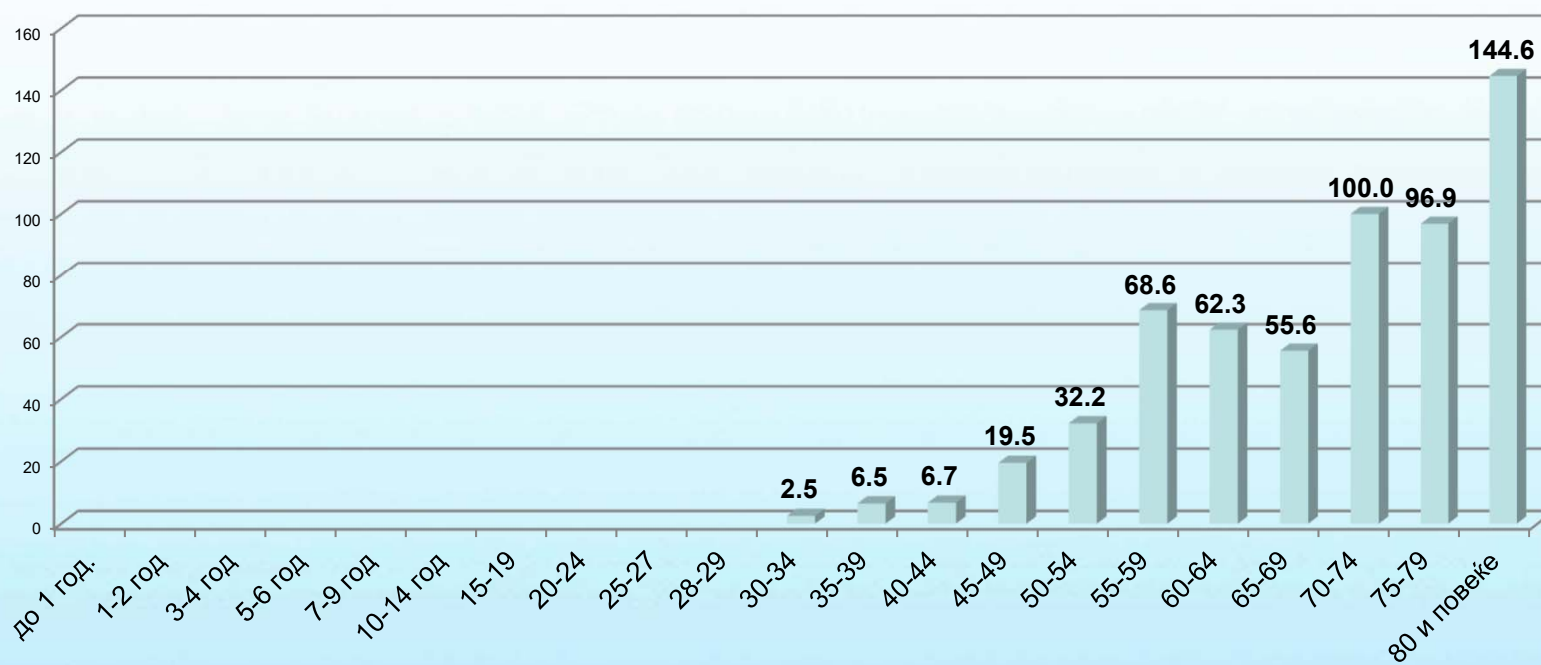
Трендот на стапка на морталитет на умрени жени од малигна неоплазма на дојка, период 2010-2018 во РСМ

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Стапка на умрени жени од малигна неоплазма на дојка (C50) во Република
Македонија, според возраст во 2018 година

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Регистар за рак/ Cancer Registry

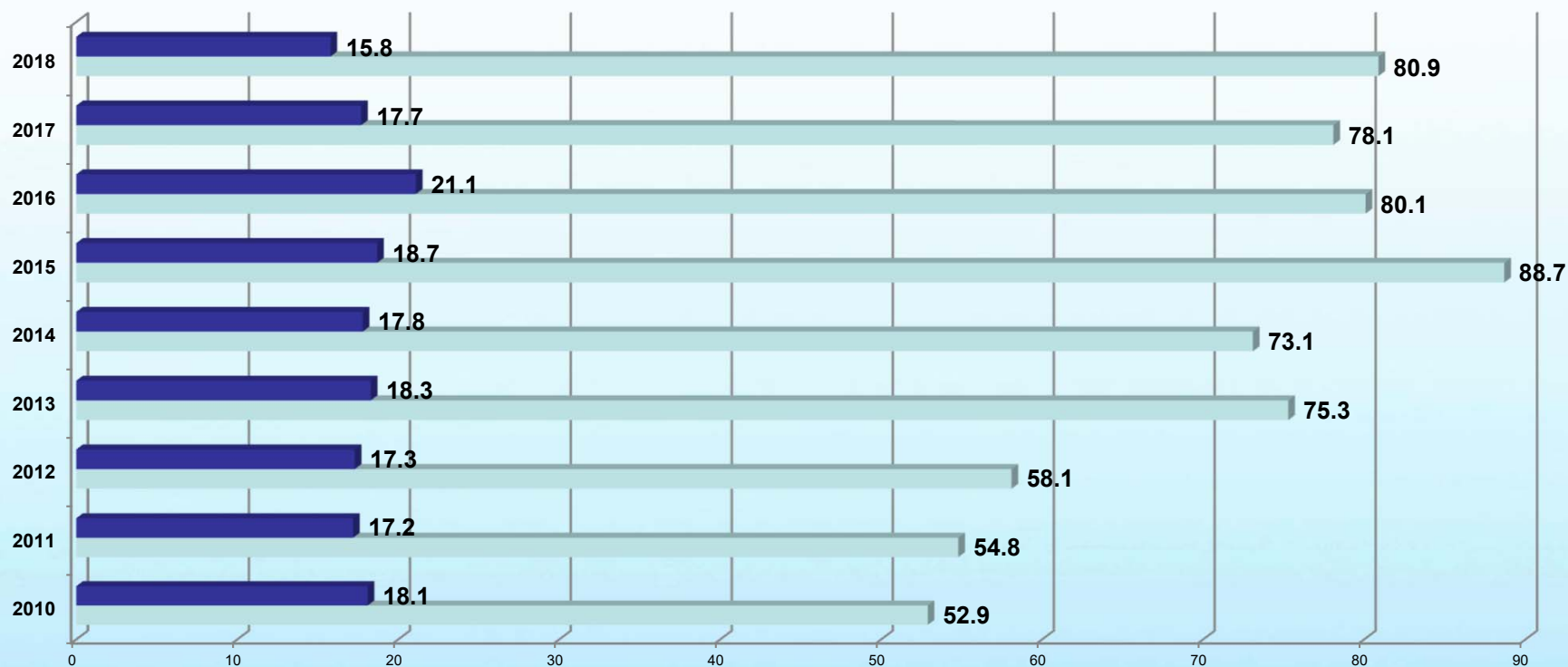
Десет најчести примарни локализацији на рак кај умрени жени Република Северна Македонија за 2018 година по категории
Ten Most Frequent specified Cancer sites among Deaths Females in Republic of North Macedonia 2018

		Табела/ Табле 30		
Код	Примарна локализација	Број	%	Ст/100.000
Code	Primary Sites	Cases		CR/100.000
<i>Сите примарни локализацији</i>		1487		143.59
<i>All Primary Sites</i>				
C50	Дојка Breast	275	18.49	26.56
C34	Бронх и бел дроб Bronchus and lung	185	12.44	17.86
C25	Панкреас Pancreas	87	5.85	8.40
C18	Колон Colon	85	5.72	8.21
C16	Желудник Stomach	77	5.18	7.44
C56	Овариум Ovary	72	4.84	6.95
C71	Мозок Brain	69	4.64	6.66
C22	Црн дроб и интрахепатични жолчни патишта Liver and intrahepatic bile ducts	68	4.57	6.57
C20	Ректум Rectum	68	4.57	6.57
C54	Тело на утерус Corpus uteri	64	4.30	6.18
<i>Други малигни заболувања</i>		437	29.39	42.20
<i>Other</i>				

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

■ Инциденца и морталитет на ракот на дојка ка женска популација на 100 000 население во РС Македонија; период 2010-2018

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Регистар за рак/ Cancer Registry

Табела/ Табле 12

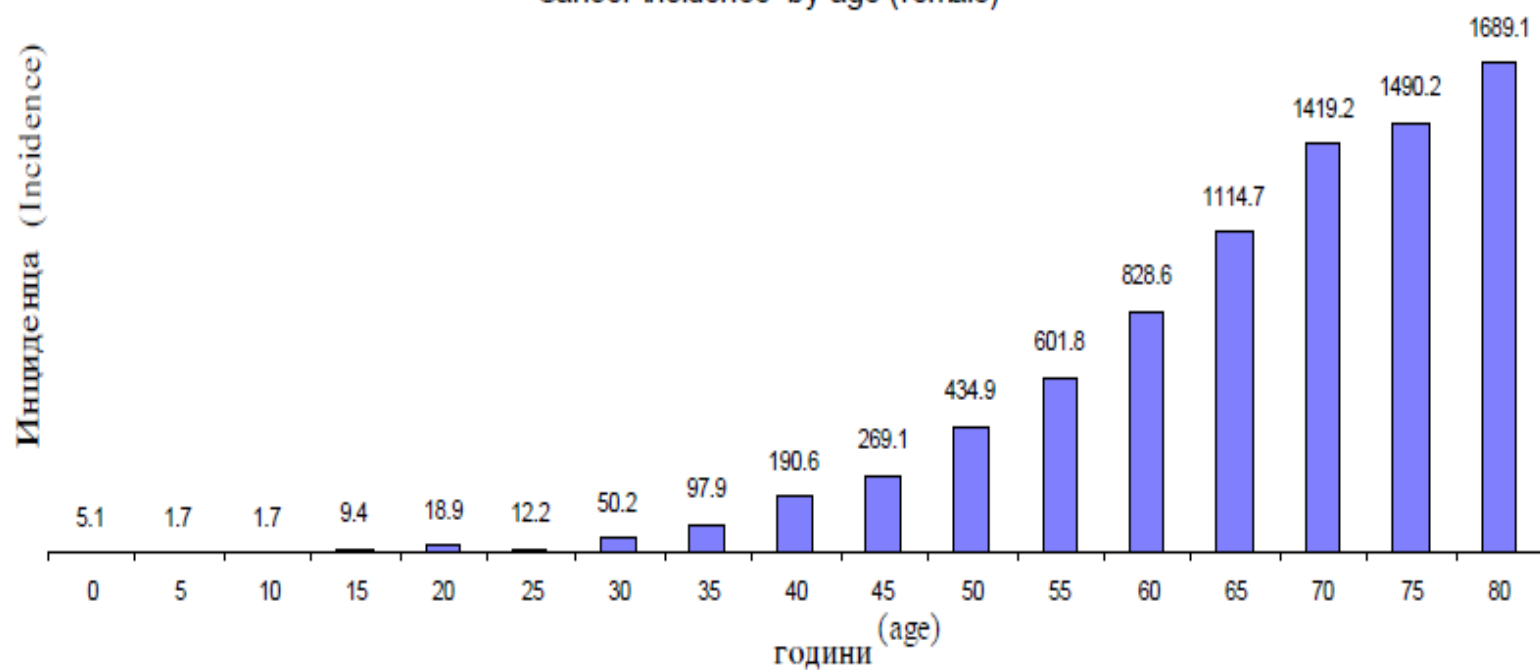
Код Code	Примарна локализација на малигна неоплазма Primary site	Пол Sex	CCG ASR	Вк Total	Инциденца на рак на 100 000 жители по старост/ Cancer Incidence per 100.000 population by Age																	
					0-	5-	10-	15-	20-	25-	30-	35-	40-	45-	50	55-	60-	65-	70-	75-	>80	
	Малигна неоплазма на мезотелијалното и на мекото ткиво Malignant neoplasms of mesothelial and soft tissue	Total		4.1	0.0	0.0	0.0	1.8	0.0	1.0	2.6	0.0	7.6	2.4	3.4	3.5	14.1	11.8	16.9	12.5	10.9	
		м/ m	4.0	4.4	0.0	0.0	0.0	1.6	0.0	1.2	2.4	0.0	6.5	1.4	2.8	2.9	11.2	16.5	22.0	21.5	24.3	
	C45 - C49	ж/ f	3.7	3.8	0.0	0.0	0.0	1.7	0.0	0.0	1.2	0.0	5.4	2.8	2.8	2.9	14.0	7.2	18.0	13.4	9.9	
C45	Мезотелиом Mesothelioma	м/ m	0.2	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	1.6	2.1	0.0	0.0	0.0	
		ж/ f	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.3
C46	Капоси-ев сарком Kaposi's sarcoma	м/ m	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	4.3	0.0
		ж/ f	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.3
C47	Периферните нерви и на автономниот нервен систем Peripheral nerves and autonomic nervous syst	м/ m	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
		ж/ f	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C48	Ретроперитонеум и перитонеум Retroperitoneum and peritoneum	м/ m	1.0	1.1	0.0	0.0	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	6.2	3.1	8.6	14.6	
		ж/ f	0.9	0.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	7.8	0.0	2.6	6.7	3.3	
C49	Друго сврзно и меко ткиво Other connective and soft tissue	м/ m	2.6	2.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	1.2	0.0	6.5	0.0	1.4	2.9	9.6	8.2	18.9	8.6	9.7	
		ж/ f	2.5	2.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	0.0	5.4	2.8	2.8	2.9	6.2	7.2	15.4	6.7	0.0	
	Малигна неоплазма на дојка Malignant neoplasm of breast	Total		41.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	0.6	7.7	20.1	37.1	51.5	74.0	77.7	99.3	116.1	132.6	127.2	113.8	
		м/ m	1.6	1.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	0.0	0.0	1.4	1.4	1.5	3.2	8.2	12.6	12.9	9.7	
	C50 - C50	ж/ f	76.4	80.9	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	1.3	13.7	41.4	75.3	101.7	147.1	153.3	191.7	209.7	233.4	220.4	187.3	
C50	Дојка Breast	м/ m	1.6	1.8	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	0.0	0.0	1.4	1.4	1.5	3.2	8.2	12.6	12.9	9.7	
		ж/ f	76.4	80.9	0.0	0.0	0.0	1.3	1.4	1.3	13.7	41.4	75.3	101.7	147.1	153.3	191.7	209.7	233.4	220.4	187.3	

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Инциденца кај регистрирани случаи на рак кај жени според

старосни групи
Cancer incidence by age (female)

Институт за јавно здравје
Institute of public health
Instituti i shëndetit publik

Заклучоци

- Холистичкиот пристап за истражување од повеќе дисциплини и перспективи, да се подобри пристапот и исходот кон успешни политики на јавното здравје.***
- СЗО промовира контрола на рак на дојка во контекст на сеопфатни национални програми за контрола на рак, интегрирани во незаразни заболувања и други сродни проблеми која вклучува вклучува превенција, рано откривање, дијагностицирање и третман, рехабилитација и палијативна нега.***
- Превенција, и контрола на специфични модифицирани фактори на ризик од карцином на дојка, како и ефективна интегрирана превенција кои промовираат здрава исхрана, физичка активност и контрола на внесот на алкохол, прекумерна телесна тежина и дебелина,***
- Рано откривање со цел да се подобри исходот од рак на дојка и преживување контролата на карциномот на дојка (рана дијагностика, раниот третман, и скрининг и тест за скрининг кај веројатно асимптоматска популација.***
- Рана дијагностика останува важна стратегија за рано откривање, особено во земјите со ниски и средни приходи каде што болестите се дијагностицираат во доцните фази и ресурсите се многу ограничени.***
- Скринингот за мамографија е единствениот метод за скрининг, самоиспитување на дојка и клинички преглед на дојка***